

ברכות הנהנין ומשמעותן

גמרא בבא קמא דף ל'

אמר רב יהודה האי מאן דבעי למהוי חסידא
לקיים מילי דנזיקין (בין אדם לחברו)
רבא אמר מילי דאבות (בין אדם לעצמו)
ואמרי לה **מילי דברכות** (בין אדם למקום)

גמרא ברכות דף ל"ה

מנא הני מילי ? דתנו רבנן "קדש הלולים לה'" מלמד שטעונים ברכה לפנייהם ולאחריהם
מכאן אמר ר' עקיבא אסור לאדם שיטעום כלום קודם שיברך.
והאי קדש הלולים להכי הוא דאתא, האי מיבעי ליה חד דאמר רחמנא אחליה והדר אכליה
ואידך דבר הטעון שירה טעון חלול ושאינו טעון שירה אין טעון חלול ?

תנו רבנן: אסור לו לאדם שיהנה מן העולם הזה בלא ברכה,
וכל הנהנה מן העולם הזה בלא ברכה מעל. מאי תקנתיה ? ילך אצל חכם.
ילך אצל חכם - מאי עביד ליה? הא עביד ליה איסורא? אלא אמר רבא:
ילך אצל חכם מעיקרא וילמדנו ברכות, כדי שלא יבא לידי מעילה.

אמר רב יהודה אמר שמואל: **כל הנהנה מן העולם הזה בלא ברכה כאילו נהנה מקדשי שמים,**
שנאמר: לה' הארץ ומלואה. רבי לוי רמי: כתיב לה' הארץ ומלואה, וכתיב: השמים שמים לה'
והארץ נתן לבני אדם ? לא קשיא, כאן - קודם ברכה, כאן - לאחר ברכה.

א"ר חנינא בר פפא: **כל הנהנה מן העוה"ז בלא ברכה כאילו גוזל להקדוש ברוך הוא וכנסת ישראל**
שנאמר: גוזל אביו ואמו ואומר אין פשע חבר הוא לאיש משחית.
ואין אביו אלא הקדוש ברוך הוא, שנאמר הלא הוא אביך קנך; ואין אמו אלא כנסת ישראל,
שנאמר: שמע בני מוסר אביך ואל תטוש תורת אמך. מאי חבר הוא לאיש משחית?
אמר רבי חנינא בר פפא: חבר הוא לירבעם בן נבט שהשחית את ישראל לאביהם שבשמים.

כוזרי מאמר ג' י"ג - י"ז

אמר החבר : מה שמרבה נעימות בחיי החסיד ומחזקה ומוסיף הנאה על הנאתו הוא,
חובת הברכות שהוא חייב לברך על כל מה שהוא מוצא בעולם ועל כל המוצא אותו בעולם.

אמר הכוזרי : היתכן הדבר ? והרי הברכות טירחה נוספת הן.

אמר החבר : האין האדם השלם ראוי לכך שיאמר עליו שהוא מרגיש בהנאה שבמאכלו ומשתהו
יותר מן הילד או מן הבהמה, כשם שלבהמה ראוי ליחס את ההנאה יותר מאשר לצמח.

אמר הכוזרי : אמנם כן בגלל היתרון שיש לו לאדם בתחושה ובהכרה בשעת ההנאה. כי השיכור
בשעת שכרותו הובאו לפניו כל הדברים שהוא מתאוה אליהם...אלו סופר לו כל זה לאחר שנתפכח
היה מצטער על כך...הואיל והנאות ההן לא באו לידי כשהוא במצב של הכרה מליאה ותחושה שלימה.

אמר החבר : לעומת זה ההכנה להנאה וההבחנה בה והמחשבה על העדרה לפני בואה, כל אלה
כופלות את ההנאה. וזוהי אחת מתועלות הברכה לכל מי שקיבל עליו לקיימן בכוונה ובשלמות,
כי הן מביאות לנפש האדם את ההבחנה במין ההנאה ומולידות את ההרגשה בצורך להודות עליה
למי שנתנה, לאחר שהיה האדם חושש להעדרה, ואז תגדל השמחה על הנאה זו.